Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

WP2: Tadbirkorlik bo'yicha ta'lim va ko'nikmalarni rivojlantirish

D 2.1 Tadbirkorlik ta'limi, mehnat bozori talablari va bilim-ko'nikmalarning nomuvofiqligi bo'yicha status-kvo to'g'risidagi hisoboti

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

TRIGGER hamkorlari

Kosice texnika universiteti *Slovakiya*	
L.N.Gumilyov nomidagi Evrosiyo milliy universiteti *Qozog'iston*	
Atirau davlat universiteti *Qozog'iston*	
Toraygirov universiteti *Qozog'iston*	
O'zbekiston Termiz Davlat Universiteti	
O'zbekiston Namangan muhandislik-texnologiya instituti	
Jizzax politexnika instituti *O'zbekiston*	
Toshkent davlat transport universiteti *O'zbekiston*	
Tojikiston Dang'ara davlat universiteti	
M. Nazarshoyev nomidagi Xorog davlat universiteti *Tojikiston*	
Tojikiston Kulob davlat universiteti	
Amaliy fanlar universiteti BFI Vena *Avstriya*	
Kot d'Azur universiteti *Fransiya*	

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

ASTRA *Slovakiya*	
IDEC *Gretsiya*	

Tasdiqlash : TRIGGER 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP Grant kelishuvi doirasida Yevropa Ittifoqining Erasmus+ dasturi tomonidan birgalikda moliyalashtiriladi.

Rad etish: Ushbu nashrda bildirilgan fikr va mulohazalar faqat muallif(lar)ning javobgarligi hisoblanadi va Yevropa Komissiyasining nuqtai nazarini aks ettirmaydi.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

Mundarija

1. Kirish 4

2. OTMda tadbirkorlik bo'yicha ta'lim bo'yicha joriy takliflar haqida umumiy ma'lumot 5

2.1. BA darajasida tadbirkorlik bo'yicha mavjud ta'lim taklifi 5

2.2. Mavjud tadbirkorlik bo'yicha ta'lim magistr darajasida taklif 7

2.3. PhD darajasida mavjud tadbirkorlik bo'yicha ta'lim taklifi 8

2.4. Tadbirkorlik ta'limidagi boshqa tadbirlar 8

2.5. Kurs darajasida o'zgarishlarni amalga oshirish va yangi darsdan tashqari tadbirlarni boshlash uchun milliy/institutsional qoidalar 9

3. “Tadbirkorlikni o‘rgatish va o‘qitish” va “Tadbirkorlarni tayyorlash va qo‘llab-quvvatlash” yo‘nalishlari bo‘yicha HEInnovate o‘z-o‘zini baholash natijalari 9

3.1. “Tadbirkorlikka o‘rgatish va o‘rganish” yo‘nalishi 10

3.2. “Tadbirkorlarni tayyorlash va qo‘llab-quvvatlash” yo‘nalishi 11

4. Chuqur so'rov (ish beruvchilar, bitiruvchilar) 13

4.1. "G'oyalar" o'lchami 13

4.2. "Resurslar" o'lchami 14

4.3. "Harakatlar" o'lchami 17

4.4. "Raqamli ko'nikmalar" o'lchami 19

4.5. "Moliyaviy ko'nikmalar" o'lchovi 19

4.6. "Marketing" o'lchami 20

4.7. "Innovatsiyalarni boshqarish" yo'nalishi 21

5. Aniqlangan kamchiliklar va malakalarning mos kelmasligi 21

6. Xulosa: Universitetda tadbirkorlik ta'limini yanada rivojlantirish qadamlari 23

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

1. Kirish

Jizzax politexnika institutida tadbirkorlik bo'yicha ta'limning holati haqida umumiy ma'lumot beradi va u bilan bog'liq mehnat bozori talablari va universitet bitiruvchilarining bilim/ko'nikmalaridagi mumkin bo'lgan nomuvofiqliklarni aniqlashga qaratilgan. Hisobot Erasmus+ Oliy ta'limda salohiyatni oshirish loyihasining "Tadbirkorlik ta'limi va ko'nikmalarini rivojlantirish" (WP2) bo'yicha "Markaziy Osiyoda bitiruvchilarning ishga joylashishi uchun sharoit yaratish orqali talabalar uchun innovatsion yondashuvlar va tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish" loyihasining 2-ish paketi doirasida ishlab chiqilgan. (TRIGGER).

Jizzax politexnika instituti 1992-yilda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni bilan Toshkent arxitektura-qurilish institutining Jizzax filiali negizida tashkil etilgan . Fakultetlarda **7 ta** (**Transport; Arxitektura va qurilish; Muhandislik va qurilish materiallari; Sanoat texnologiyalari; Kimyoviy texnologiyalar; Energetika va radioelektronika; Xizmat ko'rsatish;**) va xodimlar soni: **422** , Talabalar, **8377 nafar bitiruvchilar 35000** dan ortiq . Hisobot birinchi navbatda universitetda tadbirkorlik bo'yicha ta'lim bo'yicha joriy takliflar haqida umumiy ma'lumot beradi. Ikkinchidan, 1- WPda HEInnovate [1]vositasi [2]asosida o'tkazilgan OTM o'zini o'zi baholashning tegishli natijalari taqdim etiladi . 2-WP talablari uchun ushbu hisobot HEInnovate o'lchovlari bo'yicha universitetning "Tadbirkorlarni o'qitish va o'qitish" va "Tadbirkorlarni tayyorlash va qo'llab-quvvatlash" bo'yicha o'z-o'zini baholash natijalarini ko'rib chiqadi. [3]Uchinchidan, ish beruvchilar va bitiruvchilar o'rtasida o'tkazilgan so'rov natijalari mehnat bozoridagi malaka talablari va tadbirkorlik ko'nikmalari sohasida bitiruvchilarning malakalari bo'yicha yuzaga kelishi mumkin bo'lgan nomuvofiqliklarni aniqlash maqsadida taqdim etiladi. Tadqiqot universitet tomonidan 2021 yilning bahorida 2-WP doirasida amalga oshirildi. To'rtinchidan, aniqlangan kamchiliklar va ko'nikmalarning mos kelmasligi haqida umumiy muhokama taqdim etiladi. Xulosa qilib aytganda, mazkur jihatlar universitetda tadbirkorlik ta'limi holatini har tomonlama tekshirish imkonini beradi. Va nihoyat, universitetda tadbirkorlik ta'limini yanada rivojlantirish bo'yicha xulosalar chiqariladi.

Universitetda tadbirkorlik ta'limi holatini chuqurroq o'rganishdan oldin, ushbu bo'lim TRIGGER loyihasida qabul qilingan tadbirkorlik ta'limi tushunchasi haqida qisqacha ma'lumot bilan yakunlanadi:

[1]Qo'shimcha ma'lumot uchun: https://heinnovate.eu/en
[2]Batafsil ma'lumot uchun Ish to'plami 1ning "Oliy oliy o'quv yurtlarining kelajakdagi muammolarga tayyorligini tahlil qilish metodologiyasi" bo'yicha 1.1 ga qarang.
[3]HEInnovate'ning barcha 8 o'lchovi bo'yicha o'z-o'zini baholashning qo'shimcha natijalari uchun Ish to'plamining 1.2 "OTM davlatlarining kelajakdagi muammolarga tayyorligi to'g'risidagi hisobot"ga qarang.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

- **Tadbirkorlik ta'limi (EE) talabalarga** turli muhitlarda tadbirkorlik faoliyatida g'oyalar yaratish uchun bilim, ko'nikma va motivatsiya berishga intiladi, ham yakka tartibdagi tadbirkor sifatida va tashkil etilgan tashkilotlarda xodim sifatida (EC 2015, Lackéus et al. 2020).
- **Tadbirkorlik** barcha o‘quvchilar uchun shaxsiy rivojlanish, faol fuqarolik, ijtimoiy inklyuziya va ishga joylashishni qo‘llab-quvvatlaydigan asosiy kompetensiyadir (qarang: Yevropa Komissiyasi va boshq. 2016: 21).
- **tashkiliy o‘zgartirish** zarur, chunki tadbirkorlik va innovatsiyalar kun tartibini amalga oshirish salohiyati oliy ta’lim muassasalarining boshqaruv tuzilmalariga, tashkiliy salohiyatiga va institutsional madaniyatiga hamda atrofdagi iqtisodiyotning xususiyatlariga bog‘liq” (OECD 2019: 12).

2. OTMda tadbirkorlik bo'yicha ta'lim bo'yicha joriy takliflar haqida umumiy ma'lumot

Ushbu bo'limda universitetda tadbirkorlik bo'yicha ta'lim status-kvosining umumiy ko'rinishi, bakalavriat, magistratura va PhD darajalari ko'rib chiqiladi.

2.1. BA darajasida tadbirkorlik bo'yicha mavjud ta'lim taklifi

Jizzax politexnika instituti O‘zbekistonda mashhur institutdir. Jizzax politexnika instituti o‘z talabalariga institutning 2-3-4 kurs talabalari bo‘lgan bakalavriat bosqichi talabalari uchun Xorijiy **investitsiyalar, kichik biznes va tadbirkorlik, Biznes qarorlarini qabul qilish, Biznesni boshqarish asoslari** kabi tadbirkorlik kurslarini taklif etadi . Bundan tashqari institutimizda **“Iqtisodiyot va menejment” kafedrasi mavjud** . Ushbu kafedrada ushbu kurslarning barchasi 2002 yildan beri o'qitilib kelinmoqda. Masalan, **kichik biznes va tadbirkorlik fanining ishchi o'quv dasturida quyidagi mavzular o'qitilmoqda:**

№	Kurs nomi	Kreditlar miqdori	Mutaxassislik	Holat	Semestr	Kurs mazmuni
1.	Xorijiy investitsiyalar, kichik biznes va tadbirkorlik	173 soat	Menejment va boshqa barcha yo'nalishlar	Asosiy mavzu. Tanlov kursi	5 va 6 semestr	Fanni o‘qitishdan maqsad talabalarda investitsiya faoliyati, xorijiy investitsiyalar, ularning turlari, investitsiya siyosati va uni boshqarish, Rag‘batlantirishning zamonaviy shakl va usullari O‘zbekiston iqtisodiyotining xorijiy investorlar uchun jozibadorligini oshirishning garovidir, tashqi iqtisodiy faoliyat O‘zbekiston Respublikasida xorijiy investitsiyalar, investitsiyalarning iqtisodiy samaradorligini aniqlashning xorijiy usullari, kichik xorijiy investitsiyalarni tadbirkorlik va xususiy tadbirkorlikka jalb etish yo‘nalishlariga mos keladigan bilim, ko‘nikma va ko‘nikmalarni rivojlantirish muhimligi nazariy va amaliy yo‘nalishlarni belgilab beradi. kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ahamiyati haqida treninglar o‘tkazish.
2.	Biznes qarorlarini qabul qilish	228 soat	Menejment va menejment rus tilida	Asosiy mavzu. Tanlov kursi	4 semestr	Fanni o'qitishdan maqsad talabalarga biznes qarorlarini qabul qilish, ularni amalga oshirish va strategiyalarni tanlash bo'yicha zamonaviy fanga ega; magistrantlarga biznes strategiyalarini samarali amalga oshirish bo‘yicha asosiy g‘oyalar va ko‘nikmalarni berish. Fanning vazifasi – nazariy bilimlar, amaliy ko‘nikmalar, biznes strategiyasiga uslubiy yondashuv va biznesni amalga oshirish va strategiyasi bo‘yicha ilmiy dunyoqarash, biznes qonunlari va strategiyani yaratish va amalga oshirish tamoyillarini bilish, strategiyaning biznesdagi o‘rni va ahamiyatini ochib berishdan iborat. ijro.
3.	Biznesni boshqarish asoslari	228 soat	Menejment va menejment rus tilida	Asosiy mavzu. Tanlov kursi	3 semestr	Maqsad talabalarga O'zbekistonda biznesni tashkil etish va yuritish sohasida nazariy asoslar va amaliy ko'nikmalar sohasida tizimlashtirilgan bilimlarni berishdan iborat bo'lgan fanning vazifalari: - talabalar tomonidan biznes asoslarining asosiy tushunchalari va tushunchalarini o'zlashtirish; - O‘zbekistonda biznesni tashkil etish va yuritishning asosiy tamoyillari haqidagi bilimlarni mustahkamlash va tizimlashtirish; - tijorat korxonalari faoliyati samaradorligini oshirish shartlarini ko'rib chiqish va tahlil qilish va ularni iqtisodiyotning turli tarmoqlarida biznesni rivojlantirish variantlarini amalga oshirish.

2.2. Mavjud tadbirkorlik bo'yicha ta'lim magistr darajasida taklif

№	Kurs nomi	Kreditlar miqdori	Mutaxassislik	Holat	semestr	Kurs mazmuni
1.	Biznes samaradorligi va strategiyasi	98 soat	Boshqaruv	Asosiy mavzu.	1 semestr	Fanni o'qitishdan maqsad talabalarni biznes modellarini tanlash, ularni amalga oshirish va strategiyalarni tanlash bo'yicha zamonaviy fan bilan tanishtirish; magistrantlarga biznes strategiyalarini samarali amalga oshirish bo'yicha asosiy g'oyalar va ko'nikmalarni berish. Fanning vazifasi – biznes strategiyasiga nazariy bilim, amaliy ko'nikmalar, metodologik yondashuv va ilmiy dunyoqarashni shakllantirish, biznes qonunlari va strategiyani ishlab chiqish va amalga oshirish tamoyillarini bilish, biznesni amalga oshirishda strategiyaning roli va ahamiyatini ochib berishdan iborat. .
2.	Raqamli biznesni boshqarish	101 soat	Boshqaruv	Asosiy mavzu.	3 semestr	Fanni o'qitishdan maqsad magistrlarning raqamli muhitda biznes ko'nikmalarini rivojlantirish, zamonaviy raqamli xizmatlarni ishlab chiqish va ulardan foydalanish bo'yicha nazariy va amaliy tushunchalar berish, raqamli yechimlar marketingi asoslarini bilish, biznesda raqamli ma'lumotlarni yig'ish va qayta ishlashdan iborat. , mavjud resurslardan foydalanish.
3.	Xalqaro biznesni boshqarish	101 soat	Boshqaruv	Asosiy mavzu.	3 semestr	Fanni o'qitishdan asosiy maqsad talabalarning zamonaviy xalqaro biznes haqidagi umumiy tasavvurlarini o'zlashtirish , tijorat tashkilotlarini boshqarish jarayonlarida olingan bilimlarni qo'llash yo'nalishi profiliga muvofiq bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdan iborat. Fanning vazifasi xalqaro biznes nazariyasi evolyutsiyasining asosiy bosqichlari haqida; xalqaro biznesni rivojlantirishning hozirgi tendentsiyalarini aniqlash; boshqaruv fanining o'ziga xos milliy modellarini ajratish; turli mamlakatlarda xalqaro yo'naltirilgan biznesni tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish; xalqaro biznesning zamonaviy texnologiyalari; zamonaviy xalqaro biznesni rivojlantirishda xalqaro transport va axborot infratuzilmasining rolini aniqlash; xalqaro firmalarning moliyaviy resurslarini boshqarishning o'ziga xos xususiyatlarini aniqlash.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

2.3. PhD darajasida mavjud tadbirkorlik bo'yicha ta'lim taklifi

PhD darajasi uchun taklif yo'q.

2.4. Tadbirkorlik ta'limidagi boshqa tadbirlar

Institutda talabalarning tadbirkorlik va ishbilarmonlik ko‘nikmalarini oshirishga mas’ul ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektor hisoblanadi. “Iqtisodiyot va menejment” kafedrasi qoshida markaz mavjud bo'lib, u yerda talabalarimiz ushbu faoliyat turlari bilan tanishadilar.

- kichik biznes va tadbirkorlikning mohiyati va mazmuni ;
- faoliyatining turlari va shakllari ;
- kichik biznes va tadbirkorlikni tashkil etish va davlat ro'yxatidan o'tkazish tartibi ;
- kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini litsenziyalash;
- kichik biznes va tadbirkorlikni boshqarish usullari;
- kichik biznes va tadbirkorlikni rejalashtirish, biznes-rejani ishlab chiqish;
- kichik biznes va tadbirkorlikni iqtisodiy tahlil qilish asoslari ;
- kichik biznes va tadbirkorlikda ishlab chiqarish tannarxini va mahsulot tannarxini hisoblash usullari ;
- bank hisob raqamini ochish;
- kichik biznes va tadbirkorlikni kreditlash shakllari ;
- soliq inspektsiyasida ro'yxatdan o'tish;
- kichik biznes va tadbirkorlikni soliqqa tortish, soliq turlari va soliq imtiyozlari;
- kichik biznes va tadbirkorlik sub'ektlarida audit va audit o'tkazish;
- kichik biznes va tadbirkorlikni axborot bilan ta’minlashni tashkil etish ;
- kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning eksport salohiyatini oshirish ;
- kichik biznes va tadbirkorlik uchun bozor infratuzilmasini rivojlantirish;
- biznes etikasi va madaniyati;

Bu tadbirlarning barchasi mavjud va agar bu sohada biron bir o'zgarishlar bo'lsa, bizning mas'ul xodimlarimiz buni talabalarimizga tanishtiradilar. Shuningdek, talabalar, taniqli tadbirkorlar, Savdo-sanoat palatasi, Tadbirkorlikni rivojlantirish agentligi, tadbirkorlik subyektlari rahbarlari ishtirokida davra suhbatlari o‘tkaziladi. Jahon banki tomonidan moliyalashtirilgan “Elektronika bo‘yicha kasb-hunar

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

markazi va qo‘shma o‘quv laboratoriyasini tashkil etish” granti doirasida talaba elektronika va energetika yo‘nalishi talabalari uchun tadbirkorlik faoliyatini o‘rganadi.

2.5. Kurs darajasida o'zgarishlarni amalga oshirish va yangi darsdan tashqari tadbirlarni boshlash uchun milliy/institutsional qoidalar

So‘nggi bir necha yil ichida oliy ta’lim sohasida amalga oshirilgan jadal islohotlardan so‘ng O‘zbekistonda universitetlar ko‘proq akademik erkinlikka ega bo‘ldi. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik mamlakatimiz iqtisodiyotining ustuvor yo‘nalishlari etib belgilangan. So‘nggi besh yilda mazkur sohani rivojlantirishga qaratilgan 2 mingga yaqin qonun, farmon va qarorlar qabul qilindi. Tadbirkorlik faoliyati uchun 114 ta litsenziya va ruxsatnomalar bekor qilindi, 33 ta faoliyat turi bo‘yicha xabardor qilish tartibi joriy etildi. Ruxsatnomalar olish tartib-taomillari soddalashtirildi va ularni berish muddatlari o‘rtacha 2 barobarga qisqartirildi. Keraksiz tekshiruvlar bekor qilindi, naqd pul, valyuta va xomashyo muomalasiga oid cheklovlar bekor qilindi. Ana shunday imkoniyatlar samarasida yangi tadbirkorlik sub’ektlari soni jadal ko‘payib, mavjudlari faoliyati kengaymoqda. So‘nggi besh yil ichida tadbirkorlar soni qariyb uch barobar oshdi. Ko‘plab ishbilarmonlar o‘z biznesini butun mamlakat bo‘ylab kengaytirib, minglab ish o‘rinlarini yaratib, yirik, muvaffaqiyatli kompaniyalarga aylanishdi. Ichki va tashqi bozorda o‘z brendiga ega bo‘lgan tadbirkorlar sinfi shakllana boshladi. Jizzax politexnika institutida ta’lim dasturlari sifatini monitoring qilish va baholashning uzluksiz mexanizmi mavjud. Bu jarayonda universitetning quyidagi tarkibiy qismlari ishtirok etadi: kafedralar, dekanatlar, o‘quv faoliyatini boshqarish bo‘limi.

3. “Tadbirkorlikni o‘rgatish va o‘qitish” va “Tadbirkorlarni tayyorlash va qo‘llab-quvvatlash” yo‘nalishlari bo‘yicha HEInnovate o‘z-o‘zini baholash natijalari

HEInnovate vositasi asosida OTMning o'zini o'zi baholashi o'tkazildi . WP2 talablari uchun ushbu bo'lim HEInnovate o'lchovlari bo'yicha "Tadbirkorlarni o'qitish va o'qitish" va "Tadbirkorlarni tayyorlash va qo'llab-quvvatlash" [4]bo'yicha universitetning o'zini o'zi baholash natijalarini ko'rib chiqadi .

[4]Oliy ta’lim innovatsiyasining barcha 8 o‘lchovi bo‘yicha o‘z-o‘zini baholashning qo‘shimcha natijalari uchun 1-ish paketining “Oliy ta’lim muassasalarining kelajakdagi muammolarga tayyorligi to‘g‘risidagi hisobot” 1.2-ga qarang.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

OLIM: tadbirkorlikka o'rgatish va o'qitish

Ushbu bo'lim uchun o'rtacha javob ball 3,83 ballni tashkil etdi.

- Yangi pedagogika, talabalarga yo‘naltirilgan, fanlararo va amaliyotga asoslangan ta’lim orqali tadbirkorlik tafakkuri va ko‘nikmalarini rag‘batlantirish va rivojlantirish uchun o‘quv dasturlarini o‘zgartirishni qo‘llab-quvvatlash 3.69
- mukofotlari va jamiyatlariga kirishni qo'llab-quvvatlash 3.68
- Talabalarni darsdan tashqari imkoniyatlari doirasida biznes g'oyalari/reja tanlovlariga jalb qilish 3.71
- Talabalar tadbirkorlikni o'rganishda kutilayotgan va erishilgan natijalarni aniq tushunishlariga ishonch hosil qiling 3.72
- Institutsional darajada tadbirkorlikni o'rganish natijalarini tasdiqlash 3.75

OLIM: Tadbirkorlarni tayyorlash va qo'llab-quvvatlash

Ushbu bo'lim uchun o'rtacha javob ball 3,77 ballni tashkil etdi.

- Tadbirkorlar guruhini shakllantirishni qo'llab-quvvatlash va nizolarni boshqarishni taklif qilish 3.72
- A'zolar bir-biriga yordam beradigan tadbirkorlar klublari kabi tengdoshlar o'rtasida murabbiylik qilish imkoniyatini yarating 3.67
- O'z inkubatorlarini joylashtirish yoki tashqi inkubatorlarga oson kirishni osonlashtirish 3.72
- Ularning inkubatorlari yumshoq ko'makning to'liq spektrini (tarmoq, mentorlik va boshqalar) hamda jismoniy infratuzilmani taqdim etishini ta'minlash 3.71
- Sinergiyani kuchaytirish uchun inkubatsiya muassasalarini OTMning tadqiqot va ta’lim infratuzilmasi bilan birlashtirish 3.69

3.1. “Tadbirkorlikka o‘rgatish va o‘rganish” yo‘nalishi

Ushbu o'lchamdagi o'rtacha baho 3,80 ni tashkil qiladi. Jizzax politexnika instituti texnik yo'nalishga ega, ammo biz talabalarga turli vaziyatlarda tadbirkorlik muvaffaqiyatini qo'llab-quvvatlash uchun bilim, ko'nikma va istagini ham taklif qilamiz. Tadbirkorlik universitet strategiyasining muhim tarkibiy qismidir. Tadbirkorlik hozirgi kunda barcha fanlar talabalari uchun asosiy mavzu bo'lib, o'quvchilarda tadbirkorlik qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan. Institut talabalarga kelajakdagi ishlab chiqaruvchi va ish beruvchi sifatida o‘z salohiyatini ro‘yobga chiqarish imkonini beruvchi ko‘nikmalarni rivojlantirishga e’tibor

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

qaratadi. Institut biznes-loyiha va startap tanlovlarini tashkil etadi hamda ta’limning barcha yo‘nalishlari bo‘yicha fanga asoslangan tadbirkorlik o‘quv dasturlarini qo‘llaydi.

Talabalarga ustozlik qilish Tadbirkorlik tadbirkorlik ko‘nikma va malakalarini rivojlantirish uchun zarurdir. Muassasamizda bu borada qator tadbirlar o‘tkazilmoqda. Bizda rasmiy ta’limdan tashqari norasmiy ta’limga ham urg‘u beradigan institut bor. Ta’lim muassasasi tashqi manfaatdor tomonlar bilan birgalikda tadbirkorlikni o‘rgatish bo‘yicha o‘quv dasturini tuzadi va amalga oshiradi. Tashkilot kelajakdagi malakalarga bo'lgan talabni yaxshiroq tushunish uchun muntazam ravishda manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qiladi. Tashkilot quyidagi choralarni ko'radi:

- talabalarni ijodiy tadbirkorlikka yo‘naltiruvchi va amaliy mashg‘ulotlar jarayoniga yordam beradigan yangi o‘quv dasturini ishlab chiqish va takomillashtirish.
- O'quvchilarni biznes guruhlari, kurslar va tanlovlar kabi turli biznes tadbirlarida ishtirok etishga undash.
- Tadbirkorlik bo‘yicha norasmiy o‘quv kurslari sonini ko‘paytirish va universitet o‘quv dasturida ilmiy darajaga tayyorgarlik ko‘rishda tadbirkorlik ko‘nikma va malakalarini egallash imkoniyatlarini taqdim etishini ta’minlash.
- Mahalliy hamjamiyat va tashkilotlar, mahalliy va mintaqaviy hukumatlar, savdo-sanoat palatalari, sanoat va bitiruvchilar bilan turli hamkorlikni yo'lga qo'ying.

3.2. “Tadbirkorlarni tayyorlash va qo‘llab-quvvatlash” yo‘nalishi

So‘nggi bir necha yil ichida oliy ta’lim sohasida amalga oshirilgan jadal islohotlardan so‘ng O‘zbekistonda universitetlar ko‘proq akademik erkinlikka ega bo‘ldi. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik mamlakatimiz iqtisodiyotining ustuvor yo‘nalishlari etib belgilangan. So‘nggi besh yilda mazkur sohani rivojlantirishga qaratilgan 2 mingga yaqin qonun, farmon va qarorlar qabul qilindi. Tadbirkorlik faoliyati uchun 114 ta litsenziya va ruxsatnomalar bekor qilindi, 33 ta faoliyat turi bo‘yicha xabardor qilish tartibi joriy etildi. Ruxsatnomalar olish tartib-taomillari soddalashtirildi va ularni berish muddatlari o‘rtacha 2 barobarga qisqartirildi. Keraksiz tekshiruvlar bekor qilindi, naqd pul, valyuta va xomashyo muomalasiga oid cheklovlar bekor qilindi. Ana shunday imkoniyatlar samarasida yangi tadbirkorlik sub’ektlari soni jadal ko‘payib, mavjudlari faoliyati kengaymoqda. So‘nggi besh yil ichida tadbirkorlar soni qariyb uch barobar oshdi. Ko‘plab ishbilarmonlar o‘z biznesini butun mamlakat bo‘ylab kengaytirib, minglab ish o‘rinlarini yaratib, yirik, muvaffaqiyatli kompaniyalarga aylanishdi. Ichki va tashqi bozorda o‘z brendiga ega bo‘lgan tadbirkorlar sinfi shakllana boshladi. Jizzax politexnika institutida ta’lim dasturlari sifatini monitoring qilish va baholashning uzluksiz mexanizmi mavjud. Bu jarayonda universitetning quyidagi

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

tarkibiy qismlari ishtirok etadi: kafedralar, dekanatlar, o‘quv faoliyatini boshqarish bo‘limi. Bu jarayon talabalar, bitiruvchilar, o'qituvchilar, ish beruvchilar o'rtasida so'rov o'tkazishni o'z ichiga oladi; o'quvchilarning muvaffaqiyatini tahlil qilish; o'quv jarayonini axborot bilan ta'minlash, EPni resurs va axborot bilan ta'minlash; talabalarni baholash tizimini tahlil qilish; professor-o'qituvchilarning malaka darajasini baholash; ta'lim dasturlarining belgilangan talablarga muvofiqligi darajasi.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

4. Chuqur so'rov (ish beruvchilar, bitiruvchilar)

2-WP doirasida universitet ish beruvchilar va bitiruvchilar o‘rtasida mehnat bozori malaka talablari va tadbirkorlik ko‘nikmalari sohasida bitiruvchilar uchun mumkin bo‘lgan malakalarning mos kelmasligini aniqlash maqsadida so‘rov o‘tkazdi.

Ushbu bobda ish beruvchilar va bitiruvchilarning onlayn so'rovi natijalari keltirilgan. So'rovning mantiqiy asosi kompaniyalar va bitiruvchilar tomonidan qabul qilingan universitet bitiruvchilarining talab qilinadigan ko'nikmalar nuqtai nazaridan ko'nikmalardagi kamchiliklarni va haqiqiy ko'nikmalar holatini aniqlash edi.

So‘rov 2021-yilning may va iyun oylarida o‘tkazildi. Qozog‘iston, O‘zbekiston va Tojikistondagi har bir TRIGGER hamkori taqqoslanadigan ma’lumotlarni olish uchun bir xil so‘rovnomani mustaqil ravishda tarqatdi. Anketa Tadbirkorlik vakolatlari asoslari [5]va tadbirkorlikka oid boshqa tadqiqotlar asosida ishlab chiqilgan.[6]

Hammasi bo'lib, so'rovnoma " G'oyalar" , "Resurslar" va Harakatlar " EntreComp "ning uchta o'lchovi bo'yicha va "Raqamli ko'nikmalar", "Moliyaviy ko'nikmalar", "Marketing ko'nikmalari" va "Innovatsiyalarni boshqarish ko'nikmalari" bo'yicha to'rtta o'lchov bo'yicha 130 ta elementdan iborat edi. Demografik o'zgaruvchilar bo'yicha 8 ta savol, masalan, so'rov ishtirokchisining kompaniyadagi pozitsiyasi, kompaniya hajmi va kompaniya/kasbiy faoliyat sohasi. Barcha elementlar besh ballli Likert shkalasi bilan taqdim etildi: 1 = umuman muhim emas, 5 = juda muhim.

4.1. "G'oyalar" o'lchami

jadval : “IDEAS” o‘lchami	Ish beruvchi						Bitiruvchilar					
		Muhimligi		Bitiruvchi Daraja		I ± GL		Muhimligi		Bitiruvchi Daraja		I ± GL
	N	Angla tadi	SD	Angla tadi	SD		N	Angla tadi	SD	Angla tadi	SD	

[5] Bacigalupo M., Kampylis P., Punie Y. va Van Den Brande L. (2016) EntreComp: Tadbirkorlik vakolat doirasi. Lyuksemburg (Lyuksemburg): Yevropa Ittifoqi nashriyoti; Onlayn: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC101581 (kirish 2021-02-02).

[6] "Raqamli ko'nikmalar" bo'yicha o'lchov Carretero, S. / Vuorikari, R. / Punie, Y. (2017) tomonidan ishlab chiqilgan. DigComp 2.1: Sakkizta malaka darajasiga ega fuqarolar uchun raqamli kompetentlik asosi va foydalanish misollari, doi:10.2760/38842; keyingi o'lchovlar Loué, C. & Baronet, J. (2012) asosida qurilgan. Yangi tadbirkorlik ko'nikmalari va malakalari doirasiga: sifat va miqdoriy tadqiqot. In: Xalqaro tadbirkorlik va kichik biznes jurnali, jild. 17, No 4, 455-477-betlar.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

Elementlar												
aniqlash, yaratish va ulardan foydalanish.	28	3,5	1,1	3,4	0,6	-0,1	24	3,4	0,7	3,1	0,9	-0,3
Mijozlar va boshqa manfaatdor tomonlarning ehtiyojlarini aniqlash.	28	3,4	0,8	3,3	0,8	-0,2	24	3,5	0,7	3,1	0,9	-0,4
Qiymat yaratilishi mumkin bo'lgan kontekstlarni tahlil qilish .	28	3,3	1,0	3,4	0,8	0,1	24	3,5	0,6	3,0	1,0	-0,5
Qiymat yaratish uchun g'oyalar va imkoniyatlarni ishlab chiqish.	28	3,7	0,9	3,3	0,9	-0,4	24	3,5	0,6	3,0	1,1	-0,5
Mavjud va yangi muammolarga yaxshiroq yechimlarni ishlab chiqish.	28	3,9	0,9	3,3	1,0	-0,6	24	3,5	0,7	3,1	0,9	-0,4
Innovatsion yondashuvlarni o'rganish va tajriba qilish.	28	3,9	1,1	3,3	1,0	-0,7	24	3,5	0,7	3,0	1,0	-0,6
G'oyalarni harakatga aylantirish uchun qarashni rivojlantirish.	28	4,0	1,0	3,1	1,0	-0,8	24	3,5	0,6	3,1	1,0	-0,4
madaniy va iqtisodiy nuqtai nazardan qanday qiymatga ega ekanligini baholash .	28	3,6	0,9	3,3	0,9	-0,3	24	3,5	0,8	3,0	0,8	-0,5
G'oyaning qiymat yaratish imkoniyatlarini tan olish .	28	3,6	1,0	3,5	0,9	-0,1	24	3,5	0,6	3,1	0,8	-0,4
Yangi g'oyalardan maksimal darajada foydalanishning mos usullarini aniqlash.	28	3,8	1,1	3,5	1,0	-0,3	24	3,5	0,8	3,1	0,9	-0,4
jamiyat va atrof-muhit uchun qiymat keltiradigan g'oyalar oqibatlarini baholash .	28	3,5	1,0	3,6	0,8	0,1	24	3,5	0,7	3,0	0,9	-0,6
Uzoq muddatli ijtimoiy, madaniy va iqtisodiy maqsadlar qanchalik barqaror ekanligi haqida fikr yuritish.	28	3,5	1,0	3,4	1,0	-0,1	24	3,5	0,8	3,1	0,9	-0,4
Aktyorlik mas'ul .	28	3,9	1,1	3,3	1,2	-0,6	24	3,5	0,9	3,1	1,0	-0,3

Ish beruvchi reytinglari va bitiruvchilar ichida muhimlik va bitiruv darajasi o'rtasida hech qanday o'xshashlik yo'q. Ish beruvchilar ichidagi yuqori reytinglar qiymat yaratilishi mumkin bo'lgan kontekstlarni tahlil qiladi va g'oyalar oqibatlarini baholaydi. Muhimlik va bitiruv darajasi o'rtasidagi eng katta farqlar qizil rangda ta'kidlangan. Bular mavjud va yangi muammolarga yaxshiroq yechimlarni ishlab chiqish -0,6, innovatsion yondashuvlarni o'rganish va tajriba qilish -0,7, g'oyalarni amalga oshirish uchun qarashni ishlab chiqish -0,8, ish beruvchilar bo'limida mas'ul bo'lish -0,6 va innovatsion yondashuvlarni o'rganish va tajriba qilish - 0,6, maqsadli jamoa, bozor, jamiyat va atrof-muhit uchun qiymat keltiradigan g'oyalar oqibatlarini baholash -0,6.

4.2. "Resurslar" o'lchami

jadval : "Resurslar" o'lchami	Ish beruvchi				Bitiruvchilar			
		Muhimligi	Bitiruvchi Daraja	I ± GL		Muhimligi	Bitiruvchi Daraja	I ± GL

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

	N	Anglatadi	SD	Anglatadi	SD		N	Anglatadi	SD	Anglatadi	SD	
Elementlar												
o'rta va uzoq muddatda sizning ehtiyojlaringiz, intilishlaringiz va istaklaringiz haqida o'ylash .	28	3,7	1,0	3,3	0,8	-0,4	24	3,4	0,6	3,1	0,7	-0,3
Shaxsiy va guruhning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash va baholash.	28	3,6	0,9	3,3	0,8	-0,4	24	3,6	0,7	3,3	0,9	-0,3
Noaniqlik, muvaffaqiyatsizliklar va vaqtinchalik muvaffaqiyatsizliklarga qaramay, voqealar rivojiga ta'sir qilish qobiliyatiga ishonish .	28	4,0	0,7	3,5	0,8	-0,6	24	3,5	0,7	3,3	0,9	-0,2
G'oyalarni harakatga aylantirish va erishish uchun o'z ehtiyojlarini qondirishga qat'iy qaror qilish.	28	3,5	1,0	3,5	0,9	0,0	24	3,3	0,6	3,2	0,9	-0,2
Sabrli bo'lishga tayyor bo'ling va uzoq muddatli individual yoki guruh maqsadlariga erishishga harakat qiling.	28	3,6	1,1	3,4	0,9	-0,2	24	3,5	0,7	3,1	0,9	-0,5
Bosim, qiyinchiliklar va vaqtinchalik muvaffaqiyatsizliklarga chidamli bo'lish.	28	3,5	1,0	3,4	0,9	-0,1	24	3,7	0,8	3,1	1,0	-0,5
G'oyalarni harakatga aylantirish uchun zarur bo'lgan moddiy, nomoddiy va raqamli resurslarni olish va boshqarish.	28	3,6	0,8	3,4	0,8	-0,3	24	3,5	0,8	3,0	0,8	-0,5
Cheklangan resurslardan maksimal darajada foydalanish.	28	3,6	1,0	3,4	0,7	-0,1	24	3,4	0,8	3,1	0,8	-0,3
kraudsorsing orqali texnik, huquqiy, soliq va raqamli kompetentsiyalarni o'z ichiga olgan har qanday bosqichda zarur bo'lgan vakolatlarni olish va boshqarish .	28	3,5	1,1	3,3	0,9	-0,1	24	3,4	0,8	3,1	0,9	-0,3
G'oyani qiymat yaratuvchi faoliyatga aylantirish xarajatlarini baholash.	28	3,7	1,0	3,5	0,7	-0,2	24	3,6	0,7	3,0	0,8	-0,5
Vaqt o'tishi bilan moliyaviy qarorlarni rejalashtirish, amalga oshirish va baholash.	28	3,7	0,9	3,4	0,9	-0,3	24	3,5	0,7	3,2	1,0	-0,4
Qiymat yaratuvchi faoliyatim uzoq muddatda davom etishiga ishonch hosil qilish uchun moliyalashni boshqarish.	28	3,8	0,9	3,5	0,8	-0,2	24	3,5	0,7	3,1	0,9	-0,4
Tegishli manfaatdor tomonlarni ilhomlantirish va rag'batlantirish.	28	3,8	1,0	3,5	0,8	-0,2	24	3,7	0,6	3,0	0,9	-0,7
Qimmatbaho natijalarga erishish uchun kerakli yordamni olish.	28	3,5	1,0	3,5	0,6	0,0	24	3,5	0,8	3,0	0,9	-0,5
Samarali muloqot, ishontirish va muzokaralarni namoyish qilish.	28	3,5	1,1	3,5	0,9	-0,1	24	3,5	0,7	3,1	0,9	-0,3
Namoyish qilish samarali etakchilik .	28	3,4	1,2	3,2	1,0	-0,2	24	3,5	0,8	3,1	1,0	-0,4

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

O'lchov resurslarida Ish beruvchida muhimlik va bitiruv darajasi o'rtasida o'xshashliklar mavjud. G'oyalarni harakatga aylantirish va 0,0 ga erishish uchun o'z ehtiyojlarini qondirish va qimmatli natijalarga erishish uchun zarur bo'lgan yordamni olish 0,0. Muhimlik va bitiruv darajasi o'rtasidagi eng katta farqlar qizil rangda ta'kidlangan. Bu bandlar noaniqlik, muvaffaqiyatsizliklar va vaqtinchalik muvaffaqiyatsizliklarga qaramay, voqealar rivojiga ta'sir o'tkazish qobiliyatiga ishonish - ish beruvchilar bo'limida - 0,6 va bitiruvchilar bo'limida tegishli manfaatdor tomonlarni ilhomlantirish va hayajonlantirish - 0,7.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

4.3. "Harakatlar" o'lchami

jadval : " Harakatlar " o'lchami	Ish beruvchi						Bitiruvchilar					
		Muhimligi		Bitiruvchi Daraja		I ± GL		Muhimligi		Bitiruvchi Daraja		I ± GL
	N	Anglatadi	SD	Anglatadi	SD		N	Anglatadi	SD	Anglatadi	SD	
Elementlar												
Qiymat yaratadigan jarayonlarni boshlash.	28	3,0	0,9	3,2	1,0	0,1	24	3,4	0,7	3,0	0,8	-0,4
Qabul qilish yuqoriga qiyinchiliklar .	28	3,3	0,9	3,3	1,0	-0,1	24	3,3	0,8	3,0	0,8	-0,3
Maqsadlarga erishish, niyatlarga sodiq qolish va rejalashtirilgan vazifalarni bajarish uchun mustaqil harakat qilish va ishlash.	28	3,5	1,1	3,2	0,8	-0,3	24	3,3	0,7	3,1	0,9	-0,3
Uzoq, o'rta va qisqa muddatli maqsadlarni belgilash.	28	3,5	1,0	3,3	0,8	-0,2	24	3,4	0,9	3,0	1,0	-0,4
Ustuvorliklar va harakatlar rejalarini belgilash.	28	3,5	1,1	3,6	0,9	0,1	24	3,4	0,9	3,0	1,0	-0,3
Moslashish uchun kutilmagan o'zgarishlar .	28	3,6	1,0	3,4	1,0	-0,3	24	3,4	0,8	3,2	0,9	-0,2
Ushbu qarorning natijasi noaniq bo'lganda, mavjud ma'lumotlar qisman yoki noaniq bo'lganda yoki kutilmagan natijalar xavfi mavjud bo'lganda qaror qabul qilish.	28	3,2	1,1	3,3	1,0	0,1	24	3,5	0,8	3,1	0,8	-0,4
Muvaffaqiyatsizlik xavfini kamaytirish uchun g'oyalar va prototiplarni dastlabki bosqichlardan sinovdan o'tkazish.	28	3,3	0,9	3,3	0,9	0,1	24	3,3	0,9	3,2	1,0	-0,2
Tez harakatlanuvchi vaziyatlarni zudlik bilan va moslashuvchan tarzda hal qilish.	28	3,5	1,1	3,3	1,0	-0,3	24	3,4	0,9	3,0	1,0	-0,4
G'oyalarni ishlab chiqish va ularni harakatga aylantirish uchun birgalikda ishlash va boshqalar bilan hamkorlik qilish.	28	3,7	1,1	3,3	1,0	-0,4	24	3,5	0,8	3,1	1,0	-0,4
Maqsadga erishish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar va tajribalarni tashkil qilish uchun boshqalar bilan aloqa o'rnatish .	28	3,4	1,0	3,1	1,0	-0,3	24	3,7	0,8	3,0	0,9	-0,7
Mojarolarni hal qilish va kerak bo'lganda raqobatga ijobiy munosabatda bo'lish.	28	3,6	1,0	3,1	1,1	-0,5	24	3,5	0,8	3,2	0,9	-0,3
O'rganish imkoniyati sifatida qiymat yaratish uchun har qanday tashabbusdan foydalanish.	28	3,6	1,1	3,1	1,1	-0,5	24	3,5	0,8	3,0	1,0	-0,5
Boshqalar, shu jumladan tengdoshlar va murabbiylar bilan o'rganish.	28	3,7	1,1	3,4	1,0		24	3,4	0,8	3,1	0,8	

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

Muvaffaqiyatdan ham, muvaffaqiyatsizlikdan ham (o'zingizniki va boshqalarniki) mulohaza yuritish va o'rganish.	28	3,4	1,2	3,4	1,0		24	3,3	0,8	3,0	0,9	

Ish beruvchilar reytinglari va bitiruvchilar reytinglaridagi o'xshashliklar maqsadlarga erishish, niyatlarga sodiq qolish va rejalashtirilgan vazifalarni bajarish uchun mustaqil harakat qilish va ishlash -0,3, g'oyalarni ishlab chiqish va ularni harakatga aylantirish uchun boshqalar bilan birgalikda ishlash va hamkorlik qilish -0,4, boshqalar bilan o'rganish, shu jumladan tengdoshlar va murabbiylar -0,3. Maqsadga erishish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar va tajribalarni tashkil qilish uchun boshqalar bilan aloqa o'rnatishda eng yorqin farqlarni ko'rish mumkin - bitiruvchilar bo'limida -0,7.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

4.4. "Raqamli ko'nikmalar" o'lchami

jadval : "Raqamli ko'nikmalar " o'lchami	Ish beruvchi						Bitiruvchilar					
		Muhimligi		Bitiruvchi Daraja		I ± GL		Muhimligi		Bitiruvchi Daraja		I ± GL
	N	Anglatadi	SD	Anglatadi	SD		N	Anglatadi	SD	Anglatadi	SD	
Elementlar												
G'oyalar salohiyatini baholash uchun raqamli muhitdan ma'lumotlar va ma'lumotlardan foydalanish.	28	3,6	1,1	3,3	0,9	-0,4	24	3,6	0,7	3,2	0,6	-0,4
raqamli media, ilovalar yoki veb-asoslangan vositalarni joylashtirish.	28	3,6	1,2	3,3	1,1	-0,4	24	3,8	0,7	3,2	0,9	-0,6
jarayonlar va xizmatlarni takomillashtirish uchun avtomatlashtirish va sun'iy intellekt bo'yicha bilimlardan foydalanish .	28	3,7	1,0	3,2	1,0	-0,5	24	3,7	0,8	3,2	0,8	-0,5
Mijozlarning ehtiyojlarini aniqlash uchun Internet va boshqa raqamli manbalardan olingan ma'lumotlarni tushunish va ulardan foydalanish.	28	3,7	0,9	3,4	1,0	-0,3	24	3,6	0,8	3,1	0,7	-0,5
Jamoalar va hamkorlar bilan hamkorlikni boshqarish uchun dasturiy ilovalar va raqamli vositalardan foydalanish.	28	3,9	0,8	3,3	1,0	-0,6	24	3,5	0,8	3,0	1,0	-0,5

Ish beruvchilar reytinglari va bitiruvchilar reytinglaridagi o'xshashliklar g'oyalar salohiyatini baholash uchun raqamli muhit ma'lumotlari va ma'lumotlaridan foydalanish -0,4, mahsulotlar, jarayonlar va xizmatlarni yaxshilash uchun avtomatlashtirish va sun'iy intellekt bo'yicha bilimlardan foydalanish -0,5. Eng yorqin farqlarni marketing uchun raqamli media, ilovalar yoki veb-asosli vositalarni joylashtirish - bitiruvchilar bo'limida -0,6 va jamoalar va hamkorlar bilan hamkorlikni boshqarish uchun dasturiy ilovalar va raqamli vositalardan foydalanish -0,6 sifatida ko'rish mumkin.

4.5. "Moliyaviy ko'nikmalar" o'lchovi

jadval : "Moliyaviy ko'nikmalar " o'lchovi	Ish beruvchi						Bitiruvchilar					
		Muhimligi		Bitiruvchi Daraja		I ± GL		Muhimligi		Bitiruvchi Daraja		I ± GL
	N	Anglatadi	SD	Anglatadi	SD		N	Anglatadi	SD	Anglatadi	SD	
Elementlar												
Balansni o'qish va tahlil qilishni bilish .	28	3,7	1,1	3,2	1,0	-0,5	24	3,5	0,7	3,2	0,9	-0,3

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

Balanslardan xulosalar chiqarish va potentsial harakatlar yo'nalishlarini aniqlash.	28	3,6	1,1	3,2	1,0	-0,4	24	3,5	0,7	3,2	0,9	-0,3
Boshqarish naqd pul oqim .	28	3,6	1,1	3,2	1,1	-0,4	24	3,5	0,7	3,0	1,0	-0,4
muddatda tashkilotning moliyaviy ehtiyojlarini aniqlash va qondirish	28	3,6	1,0	3,1	0,9	-0,4	24	3,4	0,7	2,9	0,9	-0,5
Xarajatlarni, xarajatlarni va marjalarni hisoblash.	28	3,6	1,0	3,2	1,0	-0,4	24	3,5	0,7	3,0	1,0	-0,6

Ish beruvchi reytinglari va bitiruvchilar reytingidagi o'xshashliklar pul oqimini boshqarish -0,4. Muhimlik va bitiruv darajasi o'rtasidagi eng katta farqlar qizil rangda ta'kidlangan. Ushbu moddada xarajatlar, tannarxlar va marjalar -0,6 hisoblanadi.

4.6. "Marketing" o'lchami

jadval : "MARKETING" o'lchovi	Ish beruvchi						Bitiruvchilar					
		Muhimligi		Bitiruvchi Daraja		I ± GL		Muhimligi		Bitiruvchi Daraja		I ± GL
	N	Anglatadi	SD	Anglatadi	SD		N	Anglatadi	SD	Anglatadi	SD	
Elementlar												
Mijozlarni sotib olishga ishontirish maqsadida savdo argumentlarini qo'llash.	28	3,3	1,3	3,3	0,7	0,0	24	3,6	0,8	3,3	0,6	-0,3
Muayyan texnikadan foydalangan holda muzokaralar olib borish	28	3,7	0,9	3,3	0,7	-0,4	24	4,0	0,6	3,2	0,8	-0,8
Yangi mijozlarni jalb qilish uchun tijorat strategiyalari va vositalarini ishlab chiqish	28	3,6	1,2	3,5	1,0	-0,1	24	3,8	0,6	3,1	0,7	-0,7
Mijozlarning sodiqligini rag'batlantirish uchun maxsus usullardan foydalanish.	28	3,7	0,9	3,3	0,9	-0,4	24	3,6	0,7	3,0	0,9	-0,6
Firmaning ijobiy imidjini yaratish, firmaning axloqiy qiyofasini targ'ib qilish.	28	3,8	1,0	3,4	0,9	-0,4	24	3,8	0,7	3,0	0,9	-0,8
Mijozlar va sheriklar bilan ishonchli munosabatlarni o'rnatish.	28	3,9	1,0	3,6	0,9	-0,4	24	3,7	0,8	3,1	0,9	-0,6

Muhimlik va bitiruv darajasi o'rtasidagi eng katta farqlar qizil rangda ta'kidlangan. Bitiruvchilar bo'limidagi barcha elementlar -0,6 dan past

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

\

4.7. "Innovatsiyalarni boshqarish" yo'nalishi

jadval : "Innovatsiyalarni boshqarish " o'lchovi	Ish beruvchi						Bitiruvchilar					
		Muhimligi		Bitiruvchi Daraja		I ± GL		Muhimligi		Bitiruvchi Daraja		I ± GL
	N	Anglatadi	SD	Anglatadi	SD		N	Anglatadi	SD	Anglatadi	SD	
Elementlar												
Rivojlanmoqda innovatsiya strategiyalar .	28	3,5	1,1	3,2	1,0	-0,4	24	3,6	0,7	3,0	0,8	-0,6
jarayonlar va xizmatlar uchun g'oyalar va kontseptsiyalarning bozor imkoniyatlarini tahlil qilish .	28	3,8	1,0	3,2	1,1	-0,6	24	3,5	0,7	3,0	0,9	-0,5
Loyihani boshqarish usullari bilan innovatsion jarayonlarni rejalashtirish, amalga oshirish va nazorat qilish.	28	3,5	1,0	3,3	1,1	-0,2	24	3,5	0,7	3,2	1,0	-0,3
Innovatsion jarayonda fikr va bilim almashish usullarini tanlash va qo'llash.	28	3,6	1,0	3,1	1,1	-0,6	24	3,5	0,8	3,0	1,0	-0,5
Innovatsion jarayonda mijozlar, yetkazib beruvchilar va rivojlanish bo'yicha hamkorlar o'rtasidagi hamkorlikni boshqarish.	28	3,6	1,2	3,1	1,1	-0,5	24	3,5	0,7	3,2	1,1	-0,3

Muhimlik va bitiruv darajasi o'rtasidagi eng katta farqlar qizil rangda ta'kidlangan. Bular “Yangi mahsulotlar, jarayonlar va xizmatlar uchun g‘oyalar va kontseptsiyalarning bozor imkoniyatlarini tahlil qilish” – 0,6, “Innovatsion jarayonda fikr va bilim almashish usullarini tanlash va qo‘llash” – “Ish beruvchilar” bo‘limida – 0,6, “Innovatsion strategiyalarni ishlab chiqish” – “Bitiruvchilar” bo‘limida – 0,6.

5. Aniqlangan kamchiliklar va malakalarning mos kelmasligi

Qobiliyatlarning asosiy o'lchovlari	ish beruvchi **va** bitiruvchilar tomonidan malakalar bo'shlig'i sifatida baholanadi	ish beruvchilar tomonidan baholangan malakalar bo'shlig'i	bitiruvchilar tomonidan baholangan malakalar bo'shlig'i

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

1. G'oyalar	• Innovatsion yondashuvlarni o'rganish va tajriba qilish.	Mavjud va yangi muammolarga yaxshiroq yechimlarni ishlab chiqish. Innovatsion yondashuvlarni o'rganish va tajriba qilish. G'oyalarni harakatga aylantirish uchun qarashni rivojlantirish. Mas'uliyatli vazifani bajarish.	• Innovatsion yondashuvlarni o'rganish va tajriba qilish. • jamiyat va atrof-muhit uchun qiymat keltiradigan g'oyalar oqibatlarini baholash .
2. Resurslar	•	Noaniqlik, muvaffaqiyatsizliklar va vaqtinchalik muvaffaqiyatsizliklarga qaramay, voqealar rivojiga ta'sir qilish qobiliyatiga ishonish.	• Tegishli manfaatdor tomonlarni ilhomlantirish va rag'batlantirish.
3. Harakatlar	•	•	• Maqsadga erishish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar va tajribalarni tashkil qilish uchun boshqalar bilan aloqa o'rnatish.
4. Raqamli ko'nikmalar		Jamoalar va hamkorlar bilan hamkorlikni boshqarish uchun dasturiy ilovalar va raqamli vositalardan foydalanish.	• raqamli media, ilovalar yoki veb-asoslangan vositalarni joylashtirish
5. Moliyaviy ko'nikmalar	•	•	• Xarajatlarni, xarajatlarni va marjalarni hisoblash.
6. Marketing	•	•	• Muayyan texnikadan foydalangan holda muzokaralar olib borish • Yangi mijozlarni jalb qilish uchun tijorat strategiyalari va vositalarini ishlab chiqish • Mijozlarning sodiqligini rag'batlantirish uchun maxsus usullardan foydalanish. • Firmaning ijobiy imidjini yaratish, firmaning axloqiy qiyofasini targ'ib qilish. • Mijozlar va sheriklar bilan ishonchli munosabatlarni o'rnatish.
7. Innovatsiyalarni boshqarish	•	• jarayonlar va xizmatlar uchun g'oyalar va kontseptsiyalarning bozor imkoniyatlarini tahlil qilish . • Innovatsion jarayonda fikr va bilim almashish usullarini tanlash va qo'llash.	• Innovatsion strategiyalarni ishlab chiqish.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union
TRIGGER: 617309-EPP-1-2020-1-SK-EPPKA2-CBHE-JP

6. Xulosa: Universitetda tadbirkorlik ta'limini yanada rivojlantirish qadamlari

magistratura va doktorantura dasturlariga kiritilgan sifatli va amaliyotga yo‘naltirilgan kurslar bitiruvchilarni ish bilan ta’minlashga katta hissa qo‘shmoqda.

Shuni ta'kidlash kerakki, universitet talabalar uchun tadbirkorlik va biznes bo'yicha qo'shimcha dasturlarni taklif qilishi mumkin. Shuni ham yodda tutish kerakki, tadbirkorlik ko'nikmalarini o'rgatish, ilmiy g'oyalar ishlab chiqarish va uni tijoratlashtirish kurslari bitiruvchilar uchun juda zarur va foydali bo'ladi. Institutda barcha yo‘nalishlar/mutaxassisliklar bo‘yicha bakalavriat va magistratura yo‘nalishlari bo‘yicha kichik yo‘nalishlar tanlash formatida tadbirkorlik kompetensiyalarini shakllantirish bo‘yicha yetarlicha ishlar olib borilmoqda. Bu fanlar ixtiyoriy fanlar bo‘lgani uchun hamma ham talabalar ularni tanlab, o‘quv dasturlariga kiritmaydilar. Natijada, barcha magistratura talabalari ham etarli darajada tadbirkorlik ko'nikmalariga ega emaslar. Tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishda ko'proq talabalarni qamrab olish uchun ularni ko'proq ma'lumot berish va qo'shimcha bonuslar taklif qilish orqali rag'batlantirish kerak.

Tadbirkorlik sohasidagi o'qituvchilar nuqtai nazaridan, iqtisodiy yo'nalishdagi barcha o'quv dasturlari, shuningdek, mahsulotni ishlab chiqarish, saqlash va qayta ishlash bilan bog'liq dasturlar tadbirkorlik ko'nikmalarini qamrab olish uchun mos keladi. Mazkur mutaxassisliklar bitiruvchilarining kasbiy faoliyati iqtisodiyot, mahsulot ishlab chiqarish, qayta ishlash va eksport qilish sohasidagi tadbirkorlik faoliyati bilan bevosita bog‘liqdir. Tadbirkorlik bilimlarini egallash orqali ular mehnat samaradorligini iqtisodiy jihatdan oshirishlari mumkin. Tadbirkorlik ko‘nikmalarini, shuningdek, moliyaviy ko‘nikmalar va marketingni shakllantiradigan qo‘shimcha o‘quv dasturlarini joriy etish bo‘yicha taqdim etilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish, kafedra mudirlari, o‘quv dasturlari rahbarlari, shuningdek, o‘quv ishlari bo‘yicha prorektor va tarkibiy bo‘linmalarni qo‘llab-quvvatlash. instituti talab qilinadi.